

brovoljne. Nobena sila ni tako mila, kakor očetova, nobena gosposka ni tako dobrohotna, kakor oče in mati. Bodite pokorni, da se vam bode dobro godilo na zemlji, kajti modri Sirah pravi: „Otroci, poslušajte očetova povelja in delajte tako, da vam bode dobro.“

To so tedaj dolžnosti otrok do staršev; namreč spoštovanje, ljubezen in pokorščina. Spolnujte te dolžnosti in ne dajajte s svojim obnašanjem staršem vzroka, da bi morali čez vas tožiti. Če starši čez vas tožijo, to je pač slabo znamenje za vas, ker le izprideni in spačeni otroci delajo svojim staršem žalost in britkost. Enkrat bodele gotovo vsi spoznali, da niste prav delali, a takrat bode že prepozno.

Po naravnem redu gredó starši pred otroci v grob. Kadar bodo vaši starši v grob položeni, takrat se bodele večkrat spominjali besed, s katerimi ste jih žalili, in dejanj, s katerimi ste jih dražili; takrat bodele želeli, da se ne bi bili nikdar tako grdo vedli ali — zamán! Takrat bodele želeli, da bi še imeli starše, da bi jim mogli kaj dobrega storiti, ali te želje bodo zastonj. Zdaj je čas, zdaj mislite na to, kako bi svojim staršem delali veselje; zdaj se izogibljite vsega, kar jih žalosti in storite samo to, kar jih veseli.

J. S—a.

Prince Evgenij, avstrijski vojskovodja.

Bilo je 1683. leta, ob onej dōbi, ko so se pripravljali Turki Dunaj oblegat, da se pride iz Francoskega mlad človek k cesarju na Dunaj za vojaka ponujat. Tujec je bil majhene, borne postave, ali njegove žive, črne oči bile so izraz velicega poguma in duhovitosti. Mladenič se je zval: prince Evgenij.

Kdo bi si bil takrat samo mislil, da bode to imé kdaj zaslovélo po vsem avstrijskem cesarstvu in da bodo sovražniki cesarstva trepetali pred tem imenom!

Prince Evgenij je iz italijanske rodovine, a rojen in vzrejen je bil na Francoskem.

V desetem letu svoje dōbe je zgubil očeta,

od katerega je bil za duhovski stan namenjen, a v njem se je že v najmlajših letih vzbudilo veselje do vojaščine. Njegova mati, ki je na francoskem dvoru živela, zamerila se je in je bila izgnana. Ta dogodba in pa to, da ni mogel niti najnižje stopnje dobiti v francoskej armadi, da-si je bil v vseh vojaških vedah izobražen, gnalo ga je drugam. Takó je prišel iz Francoskega na Dunaj, in cesar Leopold I. ga je prav prijazno sprejel v vojaško službo. Vojna s Turkom je dala kmalu priložnost mlademu princu, da je mogel opravičiti zaupanje, ki ga je imel cesar do njega. Užé pri bitki za osvobojenje Dunaja se je Evgenij takó junaško obnašal, da ga je vojvoda Karl lotarinški posebno pohvalil, a to je storilo, da je cesar dvajset let starega mladeniča

postavil za poveljnika dragonskemu polku. Na Ogrskem se je Evgenij pri vsakej priložnosti odlikoval, pridobival je zmago za zmago; njegova posebna nadarjenost za poveljništvo v vojni se je pokazala očitno.

O njegovih slavnih dejanjih se je kmalu slišalo tudi na Francosko in francoski kralj je zdaj še le spoznal, kako izvrstno moč je odrinil od sebe. Rad bi ga imel nazaj, a bilo je vse zamán; Evgenij je ostal v avstrijski službi.

Cesar Leopold je imenoval Evgenija za maršala. Pod njegovim poveljništvom je zmagala cesarska armada Turke v krvavej bitki pri Senti 1697. l. Zdaj je poskušal francoski kralj mladega Evgenija z vsemi mogočimi obljubami pridobiti zase in ga nazaj na Francosko privabiti. Ponujal mu je maršalstvo, ponujal mu poglavarstvo in vsakoletno doklado 2000 cekinov, ako se vrne na Francosko in njemu služi. Ali princ Evgenij mu odgovori: „Jaz sem zdaj cesarski maršal in dolžnost hvaležnosti me veže na mojega gospodarja; novcev (denarja) ne potrebujem in tudi brez francoskega poglavarstva lahko izhajam.“

Armada je ljubila Evgenija kakor svojega očeta in tudi on je ljubil vojake kakor svoje otroke. Vsaka zasluga priprostega vojaka je bila primerno obdarovana. Pod Evgenijevim poveljstvom je bila cesarska armada nepremagljiva.

V 9. dan septembra meseca 1688. leta so cesarski vojaki oblegali Beligrad. Naskakajoči pešci so se užé začeli umikati. Ali Evgenij in parski volitni knez jih zavrneta. S kreplekim glasom: „za menoj, tovariši! danes nam je premagati, ali pa umreti!“ zaletí se Evgenij s prvimi v prodrto obzidje. Neki janičar ga mahne po glavi, a on mu porine meč v prsi. Ta naskók je rešil osodo Beligrada, ki je bil vzet sovražnikom.

Trem cesarjem je služil princ Evgenij z največjo udanostjo in zvestobo: Leopoldu I. in njegovima sinovoma Josipu I. in Karlu VI. Znamenite so besede, s katerimi je Evgenij o njih rad pripovedoval, rekel je: „Leopold je bil moj oče, Josip moj brat in Karl moj gospod.“

Princ Evgenij je bil tudi velik prijatelj znanosti in umetelnosti. Kadar koli je imel kaj časa, čital je stare klasike in premišljeval zgodovino in pesnike. Prvo popolno in lepo zbrano knjižnico na Dunaji je on napravil. Zidal je tudi več lepih poslopij in gradov, posebno Belvedere na Dunaji.

V noči od 20. na 21. aprila 1736. l. pobrala je neusmiljena smrt sivega junaka v njegovem spanji. Bil je v 72. letu svoje dóbe. V dan 20. aprila je imel še goste pri obedu in je bil prav dobre volje ž njimi. Z večera je bil v navadnej družbi, malo je govoril in težko dihal. Vlegel se je k počitku brez večerje. O pólunoči ga je slišal služabnik še mirno sopsti — a zjutraj ob osmej uri so ga našli mrtvega v postelji. Cesar Karl VI., ki ga je v resnici objokoval, izgubil je ž njim zmagonosni meč, Dunaj je izgubil ž njim svojega najboljšega meščana in cesarske dežele svojega osvoboditelja in váruha, a svet je izgubil jednega svojih najslávnejših vojskovodij. Njegovo telo počiva na Dunaji v cerkvi sv. Štefana.

Po rodu Italijan, po rojstvu Francoz, z dušo in telesom pravi Avstrijec podpisaval se je: Eugenio von Savoye — v treh jezicih I. T.